

Heidevolk

(Fragment)

t Allerbeste verwachten — van God. Van niemand anders, dan van God alleen! Zelf machteloos en gevangen zijn — en niettemin verwachten. Vaster en zekerder verwachten, dan een moeder een kind verbeidt, dat na lange reis op weg is naar huis.

Je kunt dit wachten leren. Je kunt het ook verleren.

Zo de Frensens bijvoorbeeld. Die zijn aan het laatste begonnen. Soms, in stille ogenblikken, wanneer de kleine deertjes hun middagslaapje houden, wanneer Bas naar school en 't manvolk buiten aan 't werk is, geeft vrouw Frensen zich reken-schap van dit afleren. Zeer bang wordt het haar dan om 't hart. Zo bang, dat de dikke stopnaald langzamer en langzamer door de grove sokken kruipt, tot ze ten slotte naar ogen afwendt van het stopwerk en de schemerige keukenruimte instaat. Alsof ze met haar blikken iets terug dwingen wil, dat bezig is te vluchten — voor goed. „Met ons geet 't verkeerd” denkt ze aan. „'t Geet verkeerd. Noe is 't bijna Karssemis. Hoe kunt wie Karssemis vieren, als 't geet, zoals 't geet?”

Ja, en je moet toch Kerstmis vieren! Je kunt God den Heer en Zijn gaven niet raffeloos voorbijlopen. Wie Gods licht niet wil, blijft in het duister. En zwarter wordt voor hem 't duister, dan het te voren was!

„Wie hebben Gods wegen verlaten” denkt vrouw Frensen verder, „en dat is erger dan de vliegtuigen, die overkomt en de bommen die hier en daar neervallen. Mijs en ik bint begonnen met de verkeerde kant uut te goan, noe kunt wie niet meer terug. Gijs niet. En ik ook niet. En veur 't vertrouwen op God is geen plaats meer hier in huus. Een schande is 't, moar 't is alevel zo.”

Dan neemt de dagtaak haar weer in zijn nimmer eindende maling. De kinderen worden wakker, Bas komt straks uit school, vader en Grova stommelen binnen op hun grote holleblokken van klompen. De strijd laat zich verdringen! 't Moet nu maar gaan, zoals 't gaat. Kan een onverderde boerenvrouw de klok van het verleden terug zetten op betere tijden? Wel immers! Van de gewone hangklok

moet ze nog afblijven met haar vingers! Zo wil Gijs 't, vanaf dat ze getrouwd zijn. Nou dan!

Door de huiverende winteravond holt Bas naar 't eenzame heidehuisje toe. Straks, in school nog, heeft hij zich al voorgenomen, te lopen — te lopen — zo hard hij kan. De marechaussé's zijn gekomen en hij moet vader waarschuwen eer 't te laat is.

Nu rent hij, op zijn kousevoeten, opdat de ene kapotte klomp hem niet hinderen zal. Zijn ogen branden en zijn hoofd hamert van binnen en toch kan hij niet ophouden met rennen. De marechaussé's drijven hem voort. Ze zullen schieten — ze schieten altijd op stropers. Ze zullen ook zijn vader doodschieten. Zijn groten, sterken vader.

Kijk — dat is vreemd! Zo pas nog, onder 't eten, toen vader zo flauw tegen hem deed, toen had Bas hem wel kunnen slaan en stompen van nijdigheid. Maar nu — nu 't gevaar zo heel dichtbij gekomen is — O, wat houdt hij veel van zijn vader. Hij moet hem tegenhouden. Hij moet hem smeken: toe, vader, doe 't niet meer. Ga d'r nou niet meer op uit! de marechaussé bint er, vader! de marechaussé!” Al moest hij er openlijk bij huilen — al zou zijn vader hem misschien weer slaan, zoals toen in de bedstee — dan nog! Dan nog zou hij zijn vader vast houden. „Vader doe 't niet! Je zal 't niet meer doen, hoor je nou?” Want, o, als ze schieten! Als de marechaussé's gaan schieten! Schieten kunnen ze! Reken maar! Missen doen ze nooit!

„Ik doe 't” denkt Bas. „Als vader vanavond of vannacht er op uit wil gaan, dan hou ik hem vast! Dan schreeuw ik net zolang, tot-ie binnen blieden wil. Ja, dat doe ik vast en zeker!”

De winterse duisternis valt zeer snel, nu er geen enkele dorpslantaarn mag branden. De kale eikenstruiken langs de weg zijn donkere bulten. Als er eens een wild varken uit te voorschijn sprong? Of een kwaje kerel? Of — als er eens een marechaussé achter hem aan kwam, om te vragen, waar Frensen woonde?

Voort moet Bas — voort! Zijn vader moet gewaarschuwd worden! Want

Kloppers waarschuwen, daar denkt hij niet aan. Kloppers is een lilleke zigeuner, die denkt alleen aan zich zelf en een ander laat-ie er in lopen. En de marechaussé's schieten. Als ze je raken ben je dood, dat is duidelijk!

Verder kan Bas niet denken. Als hij aan 't schieten toe is, dan loopt hij zo hard, dat hij niet meer denken kan. De angst hamert in zijn hals en oren en de verschrikking klopt in zijn hoofd. Als 't zo met je is, dan laat je 't geregelde denken wel. Daar — daar is 't huis! De beukenhaag lijkt een donkere muur — de ene kale pruimeboom beweegt zich triest in de wind. Bas rolt de keuken bijna in — blijft dan verward staan in de open deur. Wat ziet alles er hier gewoon uit — net precies of er geen verschrikking op de wereld is!

„Foi toch Bas,” schrikt moeder. Die zit alweer te kousenstoppen, maar ze legt haar sok nu neer, zo schrikt ze van haar zoon.

„Waar is vader!” hijgt Bas.

„Vader? Op de deel, met Grova. Wat heb-ie toch jochie! Is 't er wat?”

„k Heb hard gelopen” zegt Bas nu. „D'r bint marechaussé's in 't dorp.”

„Marechaussé's?” zegt moeder kalm. „Nou, wat zou dat! Ze hoefden jou toch zeker niet hebben?”

„Nee, dat niet, maor — maor —”

„Gaat maor 'es op de deel kieken,” raadt moeder. „'t Knijnenhok is bijna klaar.”

Kijk daar is 't weer, 't gekke gevoel dat de grote mensen 't raar vinden, wat hem drijft en beangstigt. Ze praten er over heen of ze worden er boos om. De marechaussé's, waar Bas zich 't hart voor uit 't lijf heeft gelopen — moeder trekt zich er niets van aan. Eerder wordt ze er nijdig van. „Stao niet zo te hangen op één been” valt ze uit. „Je bemoeit je met dingen die je niet angaan, daarom bin je zo opgewonden de laatste tied. Gao noe maor naor de deel, dan kan je zien dat er niks bijzonders is!”

Als Basje de keuken uit is, zucht moeder diep. Ze kijkt weer om zich heen met bange ogen net, of ze ergens hulp zoekt. Ook zij loopt de laatste dagen rond met dingen, die ze met niemand bespreken kan, maar die haar bang maken — benauwen — „God kan ons nie meer zegenen; we zijn afgeweken van den Here

— hoe moet 't nou met ons gaan! Ik zie er geen gat in —” zucht haar hart. Dan neemt ze haar stopwerk weer op en jaagt de naald door 't sajet. De sokken moeten klaar vanavond en direct moet ze weer broodsnijden.

Op de deel hurkt Bas in de lichtkring van de brandende stallantaarn en ziet toe hoe grova en vader samen de nieuwe ruif voor het konijnhok timmeren. Zijn grote geheim brandt hem in de mond; hij verwondert zich zelf er over, dat 't niet te voorschijn komt springen. Maar 't komt niet. Er is iets dat Bas tegenhoudt over de marechaussé's te praten.

„Demee,” belooft hij zichzelf. „Demee zal ik erover beginnen. Noe nog niet. Als ik „marechaussé” zeg, denkt vader „stroker” en dan wordt-ie misschien weer net zo spinnijdig als laatst. Noe nog niet. Demee!”

Maar dit wordt alvast een fijn konijnenhok. Vader heeft er zelf schik van. Hij fluit, terwijl hij de latjes past. Wat klinkt dat fluiten goed en vertrouwd.

„Mijn Vader is geen lilleke vent” denkt Bas. „En hij wil 't niet worden ook. Hij blijft wel thuis, als ik 't hem vraag. Demee, als ik dat van de marechaussé vertel.”

„'t Wordt een fijn hok, hè vader? Ik wou dat ik 't ook zo kon.”

„Dat leer-ie wel,” meent vader. „Later, als je groot bent.”

„Ik dach', dat-ie veur knijn wou leren, om d'r in te mogen zitten” grapt grova. „'t Is voorshands toch nog leeg.”

„O, die knijnen, die komen wel,” denkt vader hardop, tussen zijn fluiten door. „As 't maar eerst zomer wil worden, wat jij Bas.”

„Ja,” zegt Bas. „k Wou dat 't al zo veer was!”

„Als ik 't noe zeg —” denkt Bas. Maar hij doet 't niet. De woorden blijven hem in de keel steken. 't Is zo goed en gezellig op de deel. Net als verleden winter — net als vroeger — toen dat andere, donkere er nog niet was. De sik heeft ook schik van de mensen. Die schuurt wat langs 't houtbeschot en mekkert tevreden.

„Krijgen we ook jonge sikjes vader?”

„Misschien, in 't voorjaar.”

In 't voorjaar — in 't voorjaar — dan komen alle goede dingen. Dan komt er ook wel weer werk. Als de jonge meneer van 't Huis zijn zaken op orde heeft.

Een tijdlang wordt er gezwegen.

Noe — noe — denkt Bas weer. Noe ver de marechaussé.

Maar dan — juist als hij de nodige woorden bij elkaar heeft — gaat de deeldeur open. Kloppers. Een stuk pikzwarte nacht gluurt naar binnen, door de geopende deur. Haastig en toch zacht doet Kloppers de deur achter zich dicht. „Goeienavond” groet hij lijsig en schuift de grendel voor de deur. Zo'n eigengereide vent. Alsof hij thuis is, zo schuift hij de grendel voor de deeldeur. Vader kijkt er naar. Je kunt aan zijn ogen zien, dat hij er een hekel aan heeft. „Zeg nou eens wat” denkt Bas. „Zeg daar nou eens wat van!” Doch vader zegt niets. Hij gaat door met timmeren en wacht af, wat Kloppers te vertellen heeft.

„Gijs” begint die. „Gijs, daar wou 'k nog met je over praten; heb je de lichtbak —.” Maar dan ontdekt hij tusschen al de grillige deelschaduw de hurkende Bas. Zijn gezicht betreft; een vaal-geel masker wordt 't, precies als bij Gartjan, wanneer die een drifbui krijgt.

„Bin jie doar kleine aop,” zegt hij. „Allé, naor binnen!”

Maar Bas is er zelf bij in dit geval. Nee, die is goed, daar wil die Kloppers proberen hem van z'n eigen deel weg te jagen. „Veur oe niet,” grinnikt hij. „'t Is hier onze eigen deel, en doar kan 'k blieden zo lang as ik wil.” Hij kijkt om zich heen, vader en grova aan. Die zullen hem nu zeker helpen; ze hebben zo gezellig samen op de deel gezeten rond het timmerwerk. Ze vormen een complotje om zo te zeggen. Maar ook dat heeft hij weer mis. „Zujje goan?” roept zijn vader. Er is het begin van dreiging in zijn stem. „En zujje je mond eres houwen, rakker?”

Kijk, daar is nu weer dat onbegrijpelijke. Dat vreemde, waarvoor Basje doodsbang is. 't Hoort niet bij vader en toch is het er; gelijk met Kloppers is 't de donkere deel binnengekomen. „Zal je gaan?” dreigt vader luider.

Verslagen richt Bas zich op. Hij spreekt geen woord meer. Hij gaat de keuken binnen, waar moeder hem bevreesd aanziet.

„Zijn ze je zat?” vraagt ze wantrouwig terwijl Bas staat te knipperen tegen het licht van de lamp.

„Kloppers is d'r” zegt Bas. Dan zucht moeder.

Eerst nu hij in de keuken staat, bedenkt

Bas, hoe dom hij is geweest. „Ik had 't nie moeten doen,” bedenkt hij. „Ik had niet moeten weglopen; ik had 't nou moeten vertellen van de marechaussé. Dan hadden ze me d'r wel bijgehouden; dan hadden ze wel gevleemd of ik alles vertellen wou!”

Maar ja — teruggaan is onmogelijk! Als hij er nu mee aan kwam — ze zouden 't een smoesje noemen. Nee, Basjes kans is alweer verkeken. Nu moet hij maar afwachten, of er weer een komt.

Van de deel klinkt dof stemmengemompel. Hoor, nu praat Grova ook een woordje mee. Maar verstaan, wat ze zeggen? Niets ervan! Dat hebben ze wel goed van Kloppers geleerd — dat binnensmondse smuuspielen. Over dat ding hebben ze 't zeker. Over die lichtbak. Ja, en Bas dacht, dat 't een soort konijnenhok was! Bas vroeg of de moer met de jonkies er in moest! Nou is 't is een lichtbak om hazen en konijnen mee te vangen. Een sterke carbidlantaarn komt er in — de schuif ervoor — dan blijft alles donker. Maar op de hazenhei gaat de schuif plotseling open; dan verblindt het licht de dieren. Want zo zijn die beesten: als ze plotseling in 't licht komen, raken ze in de war en kunnen niet meer van de plaats. Dan heeft de jager vrij om ze te schieten —

Wacht, Bas weet een list.

„Kom Heintje, kom Driekjen,” lokt hij de tweeling. „Zal Bas nog eres een mooie toren bouwen? Hier, voor de deeldeur — hier hebben we de ruimte. Kom maar bij Bas, dan gaan we meteen beginnen.”

„Toe maar” dringt moeder. „Speult maar met Bas. Toe dan!”

Daar komen de kleine meisjes al aangezeuld met de grote blokkendoos. „Tojen, tojen” babbelen ze.

„Hoge tojen, Bas! Zo hoog!” En ze wijzen met hun handjes heel hoog boven het blonde haar.

Ziezo, Basjes list lukt prachtig. Moeder helpt er zelf aan mee, zonder dat ze 't weet. Nu kan Bas veilig met zijn rug tegen de deeldeur aan gaan zitten, niemand hoeft daar iets van te denken. Zijn oren vlak bij de kier. Als er een verstaanbaar woordje doorkomt, vangt hij 't op, reken maar.

Er gebeuren rare dingen met Bas Frensen, terwijl hij daar zo met zijn zusjes bezig is. Hij wordt om zo te zeggen in tweeën gesplitst. Zijn ene helft bouwt

ijverig aan een hoge blokkentoren en babbelt druk en maakt kinderachtige pret met de beide deerntjes. Zijn andere helft echter zit roerloos gedoken, als een bange vos in zijn hol en luistert naar 't geheimzinnig stemmengemompel der drie mannen op de deel. De mond praat vrolijk — en 't hart is bang. Bang — bang — bang voor alles! Voor de marechaussé's die rondrijden op hun hoge paardebeesten; voor de eenzame nachthei, waar de koude winterwind over henen blaast. Eigenlijk heeft Bas zo 's avonds nog nooit aan de duistere heide gedacht; nu is 't of zijn ogen er naar toe getrokken worden. Erg — erg is dat alles! Maar 't allerergste is dat ene, waaraan hij haast niet denken durft — 't schot! — En vader dood! Vader, die van de marechaussé's nog steeds niet weet. Nu spreekt hij met Kloppers af en van 't grote gevaar weet hij niets.

„Kiek Driekjen — nou deze punt er boven op — oe — dat is moeilijk! Blijf dan toch staon eigenwies ding! Zijje staon bliieven — of moet je klappen hebben!” De kleintjes gieren van de pret, omdat een blok klappen krijgt. En Bas gaat verder grapjes maken — met de mond. „Vader dood — Vader doodgeschoten —” zegt een stem binnen in zijn hart. Zijn ogen gaan er van glinsteren met vreemde gloed en zijn wangen worden zo rood van opwinding, als een keukenfornuis ze maken kan.

„Heb je 't zo heet?” vraagt moeder een keer.

„Ikke? Een bietje,” is Basjes antwoord. Verder niets. Behalve dan dat moeder weer zucht. Maar dat doet ze zo vaak de laatste tijd. De kinderen letten er niet meer op. Een paar maal vergeten die op de deel hun voorzichtigheid.

„En de Prop wil ook mee,” zegt Kloppers bijna hard op.

En even later vaders stem: „morgen — laten we 't morgen doen Aart; 't Is nou nog te licht buiten, 't is veuls te licht. Morgen komt de maon alweer laoter op.” „Nee” zegt Kloppers. „Vannacht is de grote zespoet er nog niet — Vannacht achter de Vosselberg. Stampend vol, man! 'k Bin d'r geweest op de fiets; 'k heb voer voor ze uutgestrooid.”

Vlugger bouwen Basjes handen aan de toren voor de deeldeur. Nu moet 't helemaal echt lijken. Met schelle stem begint hij te praten en te lachen. „Kiek Heintjen,

kiek Driekjen — noe is 't klaar! Zuwwen — zuwwen noe de toren weer omverstoten?”

De kleintjes juichen en klappen in de handen. „Ja. ia. Bas! Omverstoten!”

„Uut de weg! uut de weg allemaal!” roept Bas. „Een, twee, driesasa!”

De toren krijgt een geweldige por tegen zijn fundamenten en rolt daverend omver. De blokken springen over de vloer, tot onder de tafel... tot voor moeders voeten. „Hé hé hé!” lacht moeder. „Wat mot dat hier, hè?” Dan komt er nog meer gelach; de zusjes kruipen over de vloer en grabbelen druk om ze bijeen te rapen.

„Nog een keej, nog een keej, Bas!” vlemen ze.

Meteen komen vader en grova binnen. Vader struikelt bijna over 't hoopje kinderen voor de deeldeur. Hij schrikt en moppert en ziet Bas met wantrouwigte ogen aan.

„Wat mot dat hier zo vlak veur de deur,” moppert hij stroef. „Anders zit je hier ook nooit.”

„'t Is zo heet vlak bie 't fornuis,” klaagt Bas. „En ik bin toch al zo warm um de kop.”

„Bas hef lief met de deernties 'espeuld”, neemt moeder hem in bescherming. „Brom noe niet weer op 'em. As die kerel, die Aort Kloppers d'r geweest is, kun je niks anders meer as brommen. Wat heb je d'r an. Laat 't kind met rust. 't Is een best ventje, die Bas! En hij hef 't alevel slecht genoeg deze winter.”

„Zo?” vraagt vader lang gerekt. „'t Kon anders slechter, zou 'k zo denken! Honger hoeft-ie tenminste niet te hebben — gien ene dag! En verder, dat-ie een eigenwies meraokel is, dat is veur zien eigen rekening.”

„Nog een tojen, Bas?” vleyen de zusjes.

Maar Bas weert ze af. Hij heeft opeens nergens meer lust in. Met donkere ogen kijkt hij langs z'n vader heen. Die moet niet denken, dat Bas zich iets van de hatelijke woorden aantrekt! O neen! En zijn geheim — zijn geheim zegt hij nu ook lekker niet. Nog niet! Als hij 't nu zegt... — „je hebt geluusterd” zal vader zeggen. „Daarom zat je zo dicht voor de deeldeur! Dat heb ik dan wel goed begrepen!”

„Bas, bouwen Bas?”

„Nee,” zegt Bas. „Nou moet Basje nog

wat veur den bovenmeester leren. Anders is de meester morgen boos en dan kriegt Basjen straf."

Hij trekt een verfrommeld jaartallenboekje onder zijn trui vandaan en gaat weer op de grond zitten tegen de deeldeur aan. Zo, nou kan vader helemaal niks meer denken van straks. Nou is d'r niemand op de deel en toch zit Bas op hetzelfde plaatsje.

1572 — 1572 — leest hij, maar wat er achter staat, dat ziet hij niet.

1572 vader wil de hei op — en de marechaussé weet ervan — nou schieten ze vader dood.

Vader dood — vader dood — dat is 't enige jaartal, wat Bas Frensen leert die avond. En dat is onzin; een ieder weet 't. Daarmee hoef je bij geen meester aan te komen. Nee, die jaartallen dat wordt niets. Wat dan! Want Bas heeft ook geen zin om weer met de zusjes te spelen; dat was zo'n grote kemedie — dat kun je geen tweemaal op een avond doen. En praten met vader en moeder — dat wil hij helemaal niet. 't Enige wat hij wil is: heel klein en stil in mekaar gedoken zitten — zo stil en zo klein — dat niemand zich met hem bemoeien gaat.

Wacht — zijn versje! Dat kent hij nog niet! 't Is 't versje, dat Maandag eerst opgezegd moet worden — maar allé, wat zou 't. Hij kan 't best een beetje vooruit leren! Hou stil — wat was 't ook weer? Psalm 1, 't eerste vers.

Zacht voor zich heen zit Bas nu te prevelen. „Welzalig hij, die in der bozen raad” — iedere zin vijf keer, en dan de volgende regel erbij.

„Welzalig hij, die in der bozen raad — welzalig hij, die in der bozen raad —”

Een seconde is er een opvallende stilte in de kleine keuken. Er wordt geluisterd. Er wordt geluisterd door twee hoofden — en — door twee harten! Moeder kijkt vader strak aan. Duizend dingen zou ze met die ene snelle oogopslag willen zeggen. Ze zegt ze ook — zonder woorden — „Gijs — Gijs — Gijs —” zeggen haar ogen — „Laat 't nou uit wezen met dien Kloppers — Je hoort 't nou opnieuw — En Gods Woord liegt niet Gijs!”

Maar Gijs Frensen sluit zijn hart toe voor de waarschuwingen die tot hem komen. Hij wordt er koppig en kwaad tegen in. „Hou op met oé gefemel” snauwt hij tegen zijn zoon. „Aj niet zacht leren

kunt, dan leer je maor heel niet!”

Dan staart Bas strak op zijn psalmboekje, zonder een regel of een woord of een letter meer te zien.

Hoorbaar zucht moeder. „Hou stil” snauwt vader weer. „Denk je dat ik niet eens wat anders wil horen dan zuchten en femelen? Aj' niet anders kunt, dan ga ik een poosje naar de herberg. Weet je 't nou?”

Dan is moeder stil. En de kleintjes kruipen onder de tafel en gaan daar op eigen gelegenheid een torentje bouwen. „'k Ga broodsnijen” zegt moeder met moeite.

Na het avondbrood moeten de kinderen vroeg in de bedstee. Bas evengoed als de tweeling. Zijn wangen gloeien nog steeds; zou er een verkoudheid op komst zijn? Moeder is er bang voor. Er zijn veel mensen met griep de laatste tijd.

„Wij gaan ook vroeg er in”, zegt vader. „'k Bin moe en de avonden duren alevel al lang genoeg. Maar eerst wil ik deur en deur warm worden.”

Hij port wat in 't fornuis, gooit wat sprikjes en een denneblok erop, en zet de schuif open. Dan schikken de mannen zich rond 't trouwe kachelletje. Moeder alleen blijft aan tafel onder de lamp zitten; Bas kan haar door de opening van zijn bedsteedeuren duidelijk zien. Ze prutst wat aan jurkjes voor de tweeling; die zijn gauw jarig en krijgen zeker een nieuw kleedje cadeau. Maar zulk een borduren, dat lijkt ook al niet mee te vallen.

„Duizend rimpels” denkt Bas. „Duizend rimpels en een nijdig gezicht. 't Lukt zeker niet al te best. Kiek ze de naald eens driftig heen en weer steken!”

't Is niet onaardig als je vanuit een warm en veilig holletje dingen zo op je gemak bekijken kunt.

„Maar de andere twee, daar moet ik ook op letten,” denkt Bas. „Kloppers zei: vannacht. Vader zee: morgen. Noe mo 'k wakker blieden en weten wat ze doen. Als vader vannacht gaat — als die Kloppers z'n zin kriegt — dan mo 'k wakker wezen — dan mo 'k dat nog zeggen van de marechaussé.”

Vader en grova kan hij niet zien; de deuren zijn net iets te ver dicht geduwd. Horen kan hij ze alleen maar af en toe. Ze zeggen niet veel.

„D'r kon wel eens ander weer aan de

lucht zitten," meent grova.

„Dat kon wel wezen," zegt vader.

Uit is 't gesprek. Voor een hele tijd uit. Wanneer zou er weer wat komen? En wat zou 't zijn? Bas wordt slaperig van 't lange wachten, maar in slaap vallen, dat wil hij niet. Hij heeft immers altijd zijn geheim nog bij zich! Hij moet loeren om 't kwijt te raken. Als — als zijn keel maar weer niet dichtgeschroefd zat. „Zit niet te femelen" heeft vader gezegd, en: „eigenwieze rakker".

„Nog wat van de marechaussé gehoord?" vraagt Grova na een hele poos. De oude man wil wel praten. Heel graag zelfs wil hij praten. Maar wat doe je, als er zo'n stom monument tegenover je zit? De stem schudt Bas wakker uit een heel lichte dommel. Hij spitst zijn oren.

„Niks" zegt Frensen. „Niks gehoord. En Kloppers ook niet. 't Is allemaal bangmakerij. 'k Geleuf er niks van, dat ze hier komen. Jij?"

„'k Weet niet," zegt Grova. „'k Weet niet. 't Is alevel wel meer gebeurd, dat de marechaussé ergens een poosje kwam logeren. Maar mooi is 't nooit."

„Wel nee, wat heb je aan die onzin."

Nu — nu — weet Bas in de bedstee. „Nou moet ik 't zeggen — anders val ik in slaap en dan weet vader nog niets. En dan schieten ze hem dood vannacht."

Opeens roept hij met schelle opgewonden stem: „de marechaussé bint d'r al! 'k Heb ze gezien, bie de school! En ze vroegen aan de meester, woar wie wonden!"

„Zo?" vraagt vader langgerekt. „Zo?"

Hij schijnt nu toch wel wat geschrokken te zijn. Maar dan klinkt 't kalm bestraffend — niet boos hoor, helemaal niet boos —: „Slaap-ie nou nog al niet, Bas? Je zou gauw gaan slapen, heb je beloofd."

En moeder zegt: „Foi toch! slaapt dat kind nou nog niet? Noe is 't over negen; moj' ziek worden, Bas?"

„Ik kon niet slapen," klaagt Bas. „Omdat ik aan de marechaussé's moest denken." Hij zit overeind in de bedstee; de deuren heeft hij opengedaan en kijkt rond in de bedstee. Zie, dat is vreemd: nu hij eenmaal begonnen is om over die dingen te spreken, kan hij er niet van ophouden. Nu durft hij alles.

„Vader" zegt hij met slaap-schitterende ogen. „Je mot er niet op uut gaon met dien Aort Kloppers. De marechaussé's

gaon schieten. Ze schieten je zo maar dood. Zul je thuus blijven, vader? Toe, blief noe thuus, dan zal ik ook subiet slaopen gaon."

Vader Frensen geeft zijn vrouw een knipoogje, maar dat kan Bas niet zien.

„Wie zegt jou, dat ik er uut wil met Aort Kloppers" vraagt hij. „Je weet er ommers heel niks van, jochie! We gaan meteen allemaol naar bed, dat heb ik toch gezeid!"

„Komt Kloppers dan niet?"

„Wel nee, jong! Kloppers was d'r zopas ommers al? Denk-ie dat die hier de deur plat wil lopen?"

En even later, heel goedig en gewoon: „slaap-ie nou haast?"

Daarop geeft Bas geen antwoord. Hij slaapt niet. Natuurlijk slaapt hij niet. Wat moet je daar nou ook van denken! Je hebt geluisterd aan de deeldeer: ze gaan. Je hoort je vader praten: ze gaan niet.

„'k Blief wakker," neemt Bas zich weer voor. „'k Ga heel stil liggen. Dan denken ze dat ik slaap. Maar ik blief wakker. Dan heur ik Kloppers wel, as-t-ie komt. En dan hou ik vader vast. Net zo lang hou ik hem vast, tot-ie niet meer weg wil." Of Gartjan er ook van weet, dat zijn vader eruit wil vannacht? Gartjan heeft de kinkhoest. Dat is een akelige ziekte. Ze moeten er maar liever niet heengaan, heeft de meester gezegd. Kinkhoest is besmettelijk; de hele school zou 't kunnen krijgen. Dat komt zo: iedere keer als Gartjan hoest, hoest-ie een handvol kleine beestjes de lucht in, zo klein, dat je ze niet kunt zien. Een professor heeft dat uitgevonden.

„Kleiner dan een vlooi of een luus", denkt Bas. „Duzendmaal kleiner nog dan 't oogje van een luus. 't Oogje van een vlooi kun je niet eens zien; hij hipt te gauw." „Vlooitje zit even stil, ik wil je oogjes bekijken!" Nu moet Bas lachen. Je zou zeggen, hoe is die professor er achter gekomen, dat die beestjes bestaan! En zou Gartjan die nou in zijn lijf hebben? Bah! wat smerig!

Met een heel grote en afkerige verwondering over bacteriën slaapt Bas in. Niet voor de grap. Neen, echt. Heel echt.

Een poosje later steekt moeder de naald in de stof. „Ik doe 't niet langer", zegt ze kribbig. „Foi toch, ik krieg er heufpien van. 'k Doe nog liever de hele was, dan da 'k mot borduren."

„Doe 't dan niet,“ raadt grova. „Waarvoor is 't nodig!“

Dan gaan ze allen naar bed. 't Vuur dat nog in 't fornuis gloeit wordt ingerekend. Grova deponereert zijn laatste pruim op de as. Hij rekt zijn stijve ledematen en zegt genacht. „Nacht vader,“ klinkt 't uit twee monden terug.

Als de oude man verdwenen is, kijkt vader nog even in de bedstee van Bas. Hij knikt tegen moeder. De jongen slaapt gerust. Gelukkig maar. Hij is vaker bezorgd over zijn zoon, dan je aan de ruwe buitenkant zou denken.

Even later is 't hele huisje donker en stil. De sikkel van de afnemende maan staat wazig en bleek aan de hemel. De vrieskou is gebroken; de wind is om. Er is milder weer op komst.

Midden in de nacht beginnen de wilde paarden om Frensens huisje te rennen en op iedere paard zit een marechaussé. Bas ziet ze niet, maar zo duidelijk hoort hij de hoeven, dat 't toch ook weer net is, of hij ze wel kan zien. Dat rent en draaft maar om 't huis. De hoeken om, langs de deeldeur, onder de pruimeboom voorbij. En dan weer langs de keuken, harder en harder. Al maar in 't rond, al maar in 't rond. „Oe, oe, oe,“ denkt Bas verschrikt. „'t Is precies als in de oorlog. Ze omsingelen ons. 'k Bin blij — 'k bin blij — dat we allemaal in de bedstee liggen. Zo heel gauw vinden ze ons niet. En as we de deken over de oren trekken, dan vinden ze ons heel niet. Maar 't moet donker blijven! As de lamp aangaat, dan zijn we verloren!“

Nu wordt er ergens gefloten. Niet zo erg hard, maar toch duidelijk genoeg. Achter de beukenhaag komt 't vandaan. Da's Gartjan. Gartjan Kloppers, die daar te fluiten zit. Zo'n lillekerd! Nou wil-ie de wilde paarden nog wilder maken. Hoor, hij fluit weer! En daar heb je 't al aan de gang — de paarden worden razend en dol. Ze rukken aan 't bit en gooien de kop naar de grond en de achterpoten omhoog. En even later gaan de achterpoten naar omlaag en de voorpoten omhoog! Nooit had Bas kunnen denken, dat een paard zo'n vreselijk groot beest is! Maar 't zijn marechaussé-paarden, dat scheelt!

't Allerondeugendste paard staat precies voor de keukendeur. Pats — daar

krijgt de deur een trap. Pats — nog een. Die deur houdt 't niet lang! 't Huis is oud en de deur is even oud als 't huis! Die andere grova, die nou al lang dood is, die heeft 't huis gebouwd.

Opeens slaat Basjes hart wild van angst. 't Zweet breekt hem aan alle kanten uit. Als de deur kapot gaat — als de marechaussé's binnenkomen — En zijn vader is een stroper — de lichtbak staat nog op de deel. —

„Nee, nee, nee,!“ roept Bas heel luid en schor. En dan is hij meteen klaar wakker. Zijn eigen schreeuw heeft hem wakker geroepen uit zijn benauwde nachtmerrie. Nu voelt hij zijn hart bonzen. Zijn de paarden er niet? Werkelijk niet? Was 't alles een droom? Hoe kan 't bestaan!

„Wat is 't er?“ komt moeders slaperige stem uit de andere bedstee. „Foi toch Bas, ik zou net weer in slaap komen! Wat heb je te schreeuwen!“

Ja, maar nu is Bas helemaal klaar wakker!

„Ik droomde,“ zegt hij. „Ik droomde toch zo gek! D'r liepen wilde perden hier om 't huus en die bonkten tegen de keukendeur en wouen d'r in. Toen wier ik zo bang moeder, zo iesselijk bang! En Gartjan hitste ze nog an. Die zat te fluiten achter de beukenhaag.“

In 't andere bed blijft 't stil. Moeder denkt na over de rare dingen die door Basjes droom hebben gespoekt. Of — waren ze eigenlijk wel zo raar? Wel neen — Alleen vergroot — erg vergroot heeft Bas de geluiden.

Want — er is gefloten daarstraks. Alleen. Gartjan was 't niet.

En — er is gestommel geweest in huis. Maar 't waren geen paarden.

Een akelige droefheid komt in moeders hart. Wat heeft Basje geleden — door zijn vader! 't Kind zou de koorts ervan kunnen krijgen. En er zijn al zoveel zieke mensen in 't dorp! Twee zijn er al gestorven aan de griep!

Opeens Bas weer: „Waar is vader, moeder? Is vader d'r ook in? Slaapt-ie?“

Even aarzelt de vrouw met antwoorden. Liegen? Zal ze er om liegen? 't Is wel makkelijk om nu te zeggen: stil, vader slaapt! maak hem niet wakker!

Maar — kan liegen iets helpen tegenover zo'n grote kerel als Bas is? Wel nee, 't helpt immers niets! Zo'n jongen komt er toch wel achter! Liegen helpt

nooit en nimmer! Er is al veel te veel gelogen tegen Bas! En hij voelt 't. Hij voelt 't best!

„Moeder, zeg nou! Is vader d'r ook in?” vraagt Bas nog eens. „Moeder, slaap je nou opeens weer?”

Dan antwoordt vrouw Frensen haar grote zoon naar waarheid.

„Vader is d'r uut,” zegt ze zacht en beschaamd. „Een half uurtje geleden is-'t-ie d'r uut gegaan. Aort Kloppers kwam 'em weer halen. Die bonkte op de achterdeur en eerst had-ie al zowat geluden staon maoken.”

„O,” zegt Bas nadenkend. „Daarvandaan misschien die gekke droom.”

„Zo is 't” zegt zijn moeder. „Daarvandaan die droom. Ga nou maar weer slapen. Vader komt er demee wel weer in; de deur is los.”

„Ja,” zegt Bas nadenkend. „Dan — dan ga 'k maar weer slapen.”

„Goed jong; en morgen — morgen mondje dicht, heur-ie?”

En Bas: „Ja moeder; ik zeg niks; vader is mien veuls te kriegel de laatste tied.”

De stilte keert terug in de kleine benauwde keuken. Vrouw Frensen zakt weer in slaap. Wakker worden en toch weer inslapen, dat heeft ze wel geleerd, de laatste weken.

Maar Bas is zo klaar wakker geworden, dat er van slapen geen sprake meer kan zijn. Zijn hart en zijn hoofd werken op volle kracht. Hij duwt zijn bedstedeuren geruisloos open en leunt op een elleboog en kijkt de nachtelijke keuken in. Door 't halvemaantje boven in 't vensterluik valt maanlicht naar binnen. Een flauw-blanke streep licht valt over de tafel, over de stoel, waar zijn kleren hangen. Buiten is 't natuurlijk nog veel lichter dan binnen. Als nou eens echt de marechaussé's om 't huis heen draafden, dan konden ze best zien, waar ze liepen. Opeens grijpt dezelfde angst van de droom Bas weer aan. Een wild beest is die droomangst; 't lijkt of hij je verscheuren zal. Zo pas, toen hij en moeder zo zoetjes samen praatten, zat 't wilde beest ergens weggedoken. Nu 't weer stil is in de keuken, komt 't tevoorschijn en bespringt Bas en knauwt hem en laat zijn hart woest kloppen en jaagt hem 't zweet uit de huid.

Vader — Vader op de hei, met dien

vent — met Aort Kloppers. En de marechaussé's zijn in 't dorp, om de stropers te vangen. Ze schieten. — Eén schot en vader is dood. Niet Aart Kloppers — nee die past wel op zichzelf. Maar vader laat hij er in lopen. Maar Bas heeft hem ook niet vastgehouden, zoals hij zich voorgenomen had! Bas heeft geslapen. Eerst is hij nijdig geweest en toen is hij ingeslapen. Hij moet nu eigenlijk weer gaan slapen, net of er niks aan de hand is. „Ga slapen, jong”, heeft moeder zo kalm gezegd. Of moeder niet bang is? Ze slaapt al; hoor, ze snorkt ook een beetje. Niet zo erg als grova gewoonlijk, maar snorken doet ze toch. As — as je er maar om lachen kon. — As die angst er maar niet zat!

Alleen Bas is wakker in huis. En vader is de hei op. Bij de marechaussé's. Die moeten hem hebben.

„Nee”, denkt Bas. „Nee, ze zult hem niet hebben. 't Is mien vader ommers.”

En dan is 't net, of hij niet helemaal meer over zichzelf de baas is. Hij prakkeert niet meer. Hij gehoorzaamt aan dat andere en hij verwondert zich niet eens er over dat hij eigenlijk bezig is, bar gekke dingen te doen. Gekker, o veel gekker nog, dan toen hij 's nachts wou onderzoeken, of zijn vader wel in bed was. Denk eens — een jongen, die midden in de nacht zich aankleedt en naar buiten wil!

Heel voorzichtig komt hij de bedstee uit. Hij grijpt zijn broek en zijn buis en trekt ze aan. Dan neemt hij zijn stropdas en draait hem een paar keer om zijn hals; z'n pet zet hij op z'n hoofd, precies, of hij naar school toe gaat. Z'n beide klompen neemt hij in de hand. Haastig doet hij alles, maar volkomen geruisloos. Niemand zou ooit te voren hebben kunnen denken, dat Bas zo zacht zich aan kon kleden.

Nu komt 't moeilijkste van de hele zaak. Nu moet de klink van de keuken-deur worden opgelicht, zonder dat-ie piept en knarst. Eerst de klompen even neerzetten en dan met beide handen. Ja ja — 't gaat al. De deur draait open, Bas sluipt er door, grijpt zijn klompen en sluit de deur weer even zacht achter zich dicht. Staande in zijn klompen ziet hij om zich heen in de vreemde nachtwereld. Hij rilt, maar niet van kou alleen. 't Valt niet mee, om zo alleen buiten te zijn in 't holst van de nacht. De wereld lijkt dezelfde niet

meer. Een dof, mager maansikkeltje staat dromerig aan de lucht; 't veld en de hei zijn egaal zwart zonder ook maar een bekende lijn er in. Zelfs het huisje van Kloppers is niet te onderscheiden. 't Is door 't zwart opgeslokt. De oude torenklok slaat met z'n schorre stem. Oe, dat had Bas helemaal niet verwacht. Hij schrikt ervan. „Een, twee”, zegt de klok. Vreemd duidelijk klinken de slagen, terwijl je ze overdag omtrent niet verneemt, hier op de hei.

Twée uur, denkt Bas. Twée uur in de nacht. Vlak daarop klinkt er een schot. Dof, ver weg, maar minstens net zo duidelijk als de torenslag. Pang! Nog een! Een hofhond, heel in de verte, slaat aan; dreigend klinkt 't verwoede gekef over 't dorp. En kort daarop valt 't derde doffe schot. Nu barst de hond los in een erbarmelijk gejang, dat maar niet eindigen wil. Opeens neemt ook die andere, die vreemde wil weer de overhand over Bas. Hij rent voort als een razende; de landweg af — de weg naar school. Onbegrijpelijk vlug is hij bij de eerste dorpshuizen. Hij houdt zijn passen in. 't Vreemde van zijn doen overvalt hem weer. Als — als er nu eens een naar buiten kwam! — Als bij van 't Sand eens een koe ziek was — als van 't Sand nou eens naar buiten kwam. — Als ze hem zien — wat dan! Iedereen weet dat hij Bas Frensen is en dat hij op z'n bed hoort te liggen. „Weet je vader er van?”, zullen ze vragen en Bas zal geen antwoord weten. Wacht, hij kan z'n klompen uittrekken! Dat gaat een stuk zachter. Nu maar zo'n beetje sluipen langs de heggen en de schuur en de hoge mestbult. Als er nu maar geen hofhond losloopt. Als er maar geen wild varken achter zo'n bult te voorschijn springt.

Langs de huizen en de school sluipt Bas op zijn kousevoeten. Over de open vier-sprong schiet hij haastig heen als een opgeschrikte haas en dan gaat 't weer verder. Bukkend, rennend, inhoudend nu en dan. De klompen in de hand, de oren gespist, de ogen gloeiend als kooltjes vuur. Schuw blikht hij in de richting van 't lege molenhuis: de molen steekt stram zijn armen omhoog — en daar — een stuk lager dan de wieken — daar is opeens een groot vierkant venster helder verlicht! Even maar. Dan verdwijnt 't lichtvlak weer even plotseling als 't verscheen. Donkere nacht heerst weer op 't molen-

erf. Maar Bas heeft 't gezien en begrepen. 't Was in de kamer van de marechaussé, die ze van den molenaar gehoord hebben net als een paar jaar terug.

„Ze bint op”, denkt Bas. „Ze bint op en maaken zich klaor om te gaon zoeken. Maor mien vaoder, mien vaoder kriegt ze niet!”

Nu ligt de hei aan 't andere eind van het dorp al weer voor hem. Dat daar is 't huisje van Van Asselt, dat zijn net zulk soort mensen als zij. — Ginds woont Brink, de schaapherder; zijn huisje duikt al weg in 't donker. 't Is nog kleiner dan de schaapskooi, die er naast staat. Als de schepershond zich nu maar koest wil houden.

Met een wijde boog omsluit Bas het verwaarloosde scheperserfje — staat dan stil voor 't grote, effen heidezwart. Heel flauw tekenen zich wat bulten af. Grintkuilen, met wat de mannen er uit opgeschopt hebben. De Vosselberg ligt heel aan 't end van deze hei. Oude verwaaide dennenbomen staan er boven op, meer dood dan levend, kapotgerukt door de wind, die hier van alle kanten vat op ze heeft. Mensen komen er niet vaak; 't is er te eenzaam en er gaan rare verhalen over de Vosselberg. Verhalen van lang geleden maar die toch altijd weer oververteld worden. Niemand weet wat er werkelijk van waar is.

„Achter de Vosselberg”, zei Kloppers.

Een vaag geluid komt er uit het stille dorp; misschien is er toch ergens een zieke koe en wordt er nu een staldeur dichtgeslagen. Misschien is er ook een mens ziek geworden en moet er één den dokter halen. Voor Bas wordt dat ene geluid tot een zweep die hem voortjaagt. Hij rent — op zijn klompen nu weer. Af en toe staat hij een seconde stil om te luisteren. Komen de marechaussé's nu nog niet? Want dat geluid zopas — dat was natuurlijk van de marechausse's afkomstig. Zij alleen waren op in 't hele dorp. Hoort hij nu nog geen paardenhoeven klinken — over de bevroren weg — over de stijfgevroren hei?

„Maor mien vaoder, dien kriegt ze niet!” zegt hij weer tegen zichzelf. En dan rent hij opnieuw voort. De wereld om hem heen wordt donkerder. 't Maansikkeltje gaat onder. Er blijft nog maar net genoeg schemerlicht over om de weg naar de Vosselberg niet helemaal te verliezen. Je

ziet niet meer dat de hei omhoogloopt, je voelt 't alleen maar aan de voeten; 't gaat niet zo gemakkelijk meer.

Bovenop de Vosselberg speelt de wind met de oude, halfdode dennestaken. Een ruw spel is dat. Dorre takken kraken en steunen en wanneer de wind even iets meer kracht zet, waaien de hele kruinen heen en weer. Zzzzz! — Zzzzz! Alsof ze ruzie met de wind willen maken, zo gaan de bomen te keer. En toch is er ook iets droevigs in dat hevige ruisen; ze vechten voor hun leven en ze weten vooruit, dat ze 't verliezen zullen. De wind wint 't immers glad! Die komt aan over de hei en grijpt de bomen beet. Zelfs het onder eind van de stam, waar Bas nu tegen aan leunt, schudt hij heen en weer. Bas voelt 't aan zijn rug.

„Boven op de Vosselberg”, denkt Bas. „Daar bin ik noe boven op de Vosselberg. Midden in de nacht. Oe — oe — als nou — als nou vader en Aart Kloppers hier niet bint — dan bin 'k hier helemaal alleen! En 't wordt hoe langer hoe duusterder! En 't weeit zo hard!”

De wind galoppeert over de hei met de hoefslag van duizend paarden. Bas spitst zijn oren. Komen daar niet de marechaussé's? Ze waren op, ze maakten zich klaar om de stropers te gaan vangen! Hoor, wat is dat dan! Dat gedreun — ginder — ver weg?

Basjes ogen branden en prikken, terwijl hij schuw om zich heen blikte. Een flauw lichtschijnsel duikt plotseling op uit het heidezwart. 't Beweegt. 't Draait even rond, als zocht het iets. „Daor heb-ie ze”, weet Bas. „Daor heb je de marechaussé's. Ze hebben een zoeklicht bij zich. Daor bint ze. Dat heb ik dan wel goed gehoord zo pas.”

Nog eens draait het licht aarzelend rond. Dan klinkt een schot. Een knalhard schot. Vlak bij de Vosselberg. Bas voelt zijn hart dubbelslaan van schrik. Hij is te laat gekomen. De marechaussé's schieten zijn vader dood. Dit is 't allerlaatste. Hij laat zijn dennestam los en rent met sprongen de duisternis in. Even kan hij zijn doodsangst nog de baas, maar dan barst die luid en klagend naar buiten. „Vader! vader!” klinkt het over 't donkere heideveld. „Vader! Vader! waar bin-ie noe! Vaoder van mien! Waor bin-ie noe!”

In de inzinking achter de Vosselberg

staat een man verdwaasd te luisteren. Een grote zware kerel is 't en een paar dode hazen houdt hij in de hand. Die heeft hij net opgeraapt van de grond. Een vijfponder is er bij — en de anderen zijn ook niet licht. Een mooie vangst!

Maar nu luistert hij. Een vreemde gelukkige lach krampt in 't donker over zijn gezicht.

„Wat heb-ie Gijs,” fluistert Kloppers. „D'r moet er nog een wezen! Zuuk nog 'es verder! Wat heb-ie nou!”

„Heur, heur,” zegt Frensen. „Heur-ie dat? Aort?”

„Wel verduld!” zegt Kloppers. Er is een stomme verbazing in zijn stem. „Dat is oe jong, Gijs! Zo waar as ik leef, dat is oe jong! Zo'n oap, zo'n —”

„Hou stil! Hou heel stil!” commandeert Frensen kort. Dan smijt hij zijn hazenbuit neer, zet de handen als een trompet aan de mond en galmt over de donkere hei: „Jao Bas! hier bin ik! kom maor hierheen!”

Als een overwinningskreet klinkt zijn geweldige stem over de hei. En meteen schuift hij de lichtbak open, zodat een heldere lichtbundel de heide overglanst.

„Bin je gek?” scheldt Kloppers. „Doe dicht! Bin je gek! Mot je ons verrajen?”

Hij steekt zijn hand uit om de lichtbak te sluiten, maar Gijs Frensen geeft een gevoelige tik op de arm. „Ofblieven!” klinkt 't woest; „dink jij — dink jij — lilleke kerel, dat ik mien jonkie zal laoten dwaolen op de hei? Weet jij wat zo'n jonkie waard is? Niks ommers weet je ervan! Helemaal niks! Al most ik er veur zitten — dan nog zou 'k 'em nou de weg wiesen! Ofblieven zeg ik!”

Dan stroomt 't wenkende licht weer onbelemmerd over het heidezwart en in die lichtbaan komt een kleine gedaante aangescharreld, door de hoge dorgevoren heidestruiken. Hij struikelt in een groeve, hij scharrelt verder in de lichtbaan van de bak. „Vaoder!” klinkt 't opeens bevend. „Vaoder! bin ie daor?” En uit 't tastbare donker achter de bak klinkt een gelukkige vaderstem: „Jao Bas, hier bin ik! kom maar jonkie! kom maar!”

„Wa', wa' mot dat nou!” stottert Kloppers. „Dink-ie da' dat zo maar gaat? Dink-ie, da' ik mien verraojen laot deur zo'n snotneus? Dat heb je mis man, dat heb je glad mis!”

„Niks verrajen”, zegt Frensen kalm en

bijna vrolijk. „Helemaal niks verrajen. Maar stropen met oe, da' doe 'k niet meer. Dat doe 'k van mien leven niet meer. Hier, de haozen kun je kriegen! Allemaole! Hierzo, de lichtbak kun je ook kriegen! 'k Wil d'r niks meer mee van doen hebben. Nou — pak an dan! Ik mien 't!”

Kloppers bekomt niet van zijn verbazing.

„Maar — waarom dan —”, houdt hij aan. „We hadden nou net zo mooi de gang er in, wij tweeën. Allenig omdat die snotneus.....”

„Niks niet snotneus”, verklaart Gijs Frensen overmoedig. „Ik stropo niet meer. Vannacht niet, en morgen niet en nooit meer. Hou je dat voor gezegd. Verrajen zal ik oe niet. Maar stropen doe ik niet meer.”

„Maor — waarom dan niet. 't Gong zo goed — jij en ik samen —.”

„Omdat — omdat Bas mien jonkie is — as je 't weten wil. En omdat ik meende dat de Heere Jezus me zopas riep over de hei. Da's een grote genaode, Aort, as je dat zo heurt. Daorum. Kom Bas, we gaon naor huus. Gegroet Aort.”

Hand in hand gaan twee gedaanten over de oneffen hei. 't Is nu bijna volslagen donker, maar vader Frensen vindt de weg wel en zijn zoon helpt hij met sterke knuist over de ergste oneffenheden heen. Als Basje strompelt knijpt hij 't kleine ruwe pootje stijf in zijn eigen eeltvuist.

„Mien jonkie, mien jonkie”, denkt hij dan. „Mien brave jonkie, dat zien lilleken groten vader redden wou.”

Wanneer ze de Vosselberg al een heel eind achter zich hebben, knalt ver achter hen, dof, een schot. Ze staan stil en kijken om. Een flauwe lichtschijs trekt over de hei; dan klinkt er weer een schot en weer een. Basjes hand trilt en schokt in de hand van zijn vader.

„La' maar”, zegt Frensen, „'t is Aart Kloppers. Hij is gewaarschouwd. Als-ie niet wil, moet-ie 't zelf maar weten.”

„Maar jie gaon nooit meer stropen, hè vader?”

„Nee jonkie, vader stroopt niet meer.”

En dat klinkt zo ernstig en vast als een gelofte.

M. A. M. RENES-BOLDINGH

Advents=liedje

Hef je handen,
hoe gehavend:
Gods sterren branden
elken avond;
één wenkte, blij gelei-signaal,
drie Wijzen naar een stal:
bedenkt hoe Hij u 't blij verhaal
met spoed verklaren zal!
o Morgenster, straal,
begroet door 't gans heelal;
o, Morgensterre — straal
verlicht ons altemaal.

KAREL VAN DORP